Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 20714 poseł Lidii Burzyńskiej z 3 listopada 2026 roku w sprawie zagrożenia likwidacją Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie w związku z obciążeniem obiektu podatkiem od nieruchomości w wysokości około 1,5 mln zł, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie posiada wiedzy na temat sytuacji Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie. Podmiot prowadzący muzeum nie dopełnił ustawowego obowiązku uzgodnienia regulaminu muzeum z Ministrem (art. 6 ust. 6 ustawy o muzeach). Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie nie zostało zatem ujęte w wykazie muzeów prowadzonym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W związku z tym w świetle ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 r. poz. 385) Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie nie jest muzeum, a Minister nie sprawuje nad nim nadzoru (art. 8 ustawy o muzeach).

Ad 2.

Biorąc pod uwagę wyjaśnienia zawarte w ad 1, opisane działania pozostają poza kompetencjami Ministra.

Ad 3.

Opisane działanie pozostaje poza kompetencjami Ministra.

Ad 4.

Należy mieć na względzie, że zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 oraz 1907, z późn. zm.) to właściciel zabytku jest zobowiązany do opieki nad tym obiektem, polegającej w szczególności na:

- zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczeniu i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie www.gov.pl/kultura/bip w zakładce Polityka przetwarzania danych osobowych.

Identyfikator dokumentu: 2652584.11946269.11275203

+48 22 42 10 100
esp@kultura.gov.pl
www.gov.pl/kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa

Wszelkie analizy wpływu ewentualnych obciążeń finansowych na możliwość realizacji ww. obowiązków przez właściciela powinny być wykonane we własnym zakresie przez każdego właściciela obiektu zabytkowego. Samo Ministerstwo nie ma narzędzi, aby badać finanse niezależnego podmiotu, jakim jest Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie.

Ad 5.

Organem sprawującym nadzór nad zabytkami w regionie jest zawsze właściwy miejscowo wojewódzki konserwator zabytków, który zgodnie z art. 4 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zapewnienia warunki prawne, organizacyjne i finansowe umożliwiające trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, a także kontroluje ich stan zachowania i przeznaczenia.

Ad 6.

Do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie wpłynął do tej pory wniosek o wpisanie Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Na wstępie należy zaznaczyć jednak, że zgodnie art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wystąpić z wnioskiem o wpisanie na Listę dziedzictwa światowego tylko obiektów mających status Pomnika Historii, zgodnie z art. 7 ww. ustawy. Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie takiego statusu nie posiada.

Rozpoczęcie procedury nominacyjnej na Listę UNESCO przez obiekty mające już statut Pomnika Historii jest procesem złożonym i angażującym różne podmioty. Dokumentację wniosku przygotowuje zarządca dobra w porozumieniu ze wszystkimi właścicielami. Na kolejnych etapach przygotowania wniosku w proces włączają się także inne podmioty, np. stowarzyszenia i organizacje pozarządowe związane z zabytkiem czy lokalni mieszkańcy.

Pierwszym etapem rozpoczynającym starania o wpis na Listę światowego dziedzictwa jest uzyskanie decyzji o wpisie na krajową Listę informacyjną (Tentative List). Lista informacyjna zawiera dobra, które potencjalnie mogą być nominowane do wpisu na Listę światowego dziedzictwa. W dalszej kolejności w pracę nad wpisem włączają się ciała doradcze UNESCO, w sprawie dóbr kultury jest to Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków ICOMOS. Procedura ta rozpoczyna się od złożenia wniosku o Ocenę Wstępną kandydatury (Preliminary Assessment). Dopiero po uzyskaniu pozytywnej opinii ciała doradczego UNESCO, przekazanej przez Centrum Światowego Dziedzictwa wraz ze stosownymi rekomendacjami (po roku od złożenia wniosku), może być opracowany i składany właściwy wniosek nominacyjny, który zostanie przedstawiony Komitetowi Światowego Dziedzictwa.

Proces nominacyjny jest więc wieloetapowy i wieloletni. Jego rozpoczęcie wymaga odpowiedniego przygotowania merytorycznego i organizacyjnego, konsultacji społecznych oraz współpracy wszystkich zainteresowanych podmiotów. Szczegółowe informacje dotyczące procedury wpisu nowych obiektów na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO dostępne są na stronie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: https://www.gov.pl/web/kultura/wpis-nowych-obiektow-na-liste-swiatowegodziedzictwa.

Ad 7.

Jak wskazano w ad 6, dokumentację wniosku przygotowuje zarządca dobra w porozumieniu ze wszystkimi właścicielami i interesariuszami. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie inicjuje i nie narzuca działań związanych z przygotowaniem dóbr do ewentualnego zgłoszenia na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Niemniej w przypadku zainteresowania jakiegokolwiek obiektu (będącego Pomnikiem Historii) rozpoczęciem procedury nominacyjnej Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego pozostaje do dyspozycji pod względem pomocy w pokierowaniu zarządcy na wszystkich etapach obowiązującej procedury UNESCO.

Ad 8.

Biorąc pod uwagę wyjaśnienia zawarte w ad 1, Ministerstwo nie dysponuje instrumentami prawnymi pozwalającymi na wsparcie Muzeum Produkcji Zapałek w Częstochowie. Podmiot tworzący Muzeum może korzystać z programów będących w dyspozycji Ministra lub zarządzanych przez podległe mu instytucje kultury. Należy jednak pamiętać, że aplikowanie do programu odbywa się w trybie konkursowym i nie gwarantuje pozyskania środków finansowych.

Ad 9.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego udziela wsparcia finansowego w ramach specjalnie wypracowanych mechanizmów w postaci Programów Ministra. Co roku w ramach programu „Ochrona Zabytków" można ubiegać się o środki finansowe na dofinansowanie:

- prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, które będą przeprowadzone w roku udzielenia dotacji;
- refundacji prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, przeprowadzonych w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku;
- sporządzenia ekspertyz technicznych i konserwatorskich wraz z dokumentacją i niezbędnymi badaniami konserwatorskimi koniecznymi do przeprowadzenia prac zabezpieczających zabytku wpisanego do rejestru zabytków;
- wstępnych prac zabezpieczających zabytek wpisany do rejestru zabytków oraz jego konserwację zachowawczą.

Wnioski o dotację mogą składać podmioty posiadające siedzibę, zakład lub oddział na terytorium RP:

- osoby fizyczne,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- inne jednostki organizacyjne będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające taki zabytek w trwałym zarządzie.

Ad 10.

Biorąc pod uwagę wyjaśnienia zawarte w ad 1, podejmowanie rozmów przez Ministra pozostaje poza jego kompetencjami.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

+48 22 42 10 100
esp@kultura.gov.pl
www.gov.pl/kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa